Trở Về Quê Hương

Cuộc Đời Đức Phật Thích Ca — Truyện Thơ (Tâm Minh Ngô Tằng Giao)

Một ngày Đức Phật lên đường
Về thăm lại chốn quê hương của mình
`Ca Tỳ La Vệ đẹp xinh
Nghe tin chuẩn bị linh đình vui tươi
Đón chân Đức Phật tới nơi
Cùng đoàn đệ tử đông người đi theo
Mọi người sung sướng hò reo:
"Bây giờ thái tử kính yêu là Thầy
Vị Thầy cao quý về đây
Kinh thành rộng mở vòng tay đón chào!"
Vua cha Tịnh Phạn tự hào:
"Thật là vinh dự lớn lao vô cùng!"
Vua cha nôn nóng trong lòng
Nhiều năm xa cách luôn mong con về
Nên sai người phóng ngựa đi
Dò la xem thử có gì lạ không,
Cận thần phóng ngựa đi xong
Hôm sau trở lại hoàng cung tâu bày:
"Phật và đệ tử tại đây
Sáng ôm bình bát hàng ngày xin ăn!"

Vua nghe tức giận vô vàn:
"Con nhà vương giả thành chàng ăn xin
Thật là nhục nhã vô biên
Phải mau ngăn chặn kẻo thêm muộn sầu!"
Vua theo hầu cận dẫn đầu
Nhắm nơi con ở phóng mau đi liền,
Tới nơi thấy dáng con hiền
Giờ đây thái tử trở nên Phật rồi
Hào quang rạng rỡ sáng ngời
Nghiêm trang đệ tử cùng ngồi vây quanh
Vua tuy cảm động, hỏi nhanh:
"Con nghèo đến phải hạ mình xin ăn?"
Phật thưa: "Chẳng phải khó khăn
Đó là tục lệ con cần phải theo!"
Vua nghe nổi giận thêm nhiều

Quát lên: "Con chớ nói điều quàng xiên
Ta dòng vua chúa há quên
Mâm vàng, chén bạc sao nên nỗi này?
Ăn xin tục lệ lạ thay?"
Phật nghe lễ phép tỏ bày cùng vua:
"Kính thưa cha, kể từ xưa
Cha dòng vua chúa đúng như vậy rồi!

Riêng con tu để giúp đời
Nay theo dòng dõi Phật thời trước đây
Hạ mình khất thực hàng ngày
Đây là tục lệ bậc Thầy đặt ra!"
Thưa xong Phật nắm tay cha
Vừa đi vừa nói ôn hòa, thâm sâu
Giảng vua nghe đạo nhiệm mầu
Con đường chấm dứt khổ đau ở đời.
Sau khi nghe Pháp tuyệt vời
Muôn hàng châu ngọc, muôn lời gấm hoa
Niềm vui về với vua cha
Vua khen: "Con quả tiến xa lạ lùng!
Xứng danh giáo chủ vô cùng
Bậc Thầy cao quý, đẹp lòng hoàng gia.
Cha đảnh lễ. Hãy nhận cha
Vào làm đệ tử. Thật là mừng thay!"
Thời gian Phật ngụ tại đây
Vợ, con Đức Phật lòng đầy thiết tha
Vợ là Da Du Đà La
Cùng con trai La Hầu La thỉnh cầu
Xin quy y, học đạo mầu
Xin làm đệ tử. Phật thâu nhận liền.

(Đức Phật Thích Ca trở về quê hương)

Phật lần lượt thâu nhận thêm
Bà dì kế mẫu lành hiền thuở xưa
Và nhiều người họ Thích Ca
Cùng làm đệ tử thật là đông vui.
Chỉ thăm quê ít ngày thôi

Tiếp đường truyền đạo Phật rồi lại đi
Đến thành Xá Vệ nước kia
Có ông trưởng giả từ bi chân tình
Cấp Cô Độc rất tâm thành
Từ lâu ngưỡng mộ oai danh Phật Đà
Của riêng vàng bạc xuất ra
Mua vườn, xây cất tòa nhà thênh thang
Dùng làm tịnh xá khang trang
Rước ngài thuyết pháp giúp hàng chúng sinh.
Nơi đây Phật giảng nhiều kinh
Giảng về "bố thí" Phật minh định rằng:
"- Cúng dường Phật với chư Tăng
Tuy công đức lớn, không bằng quy y.

- Quy y Phật, Pháp, Tăng kia
Tuy công đức lớn, khó bì bản thân
Giữ gìn năm giới chuyên cần.
- Nhưng hay hơn nữa là tâm của mình
Lòng từ quán tưởng nhiệt tình.
- Tuy nhiên công đức chúng sinh hàng đầu
Là lo phát triển thật sâu
Tầm nhìn trí tuệ để mau biết rằng
Nào đâu sự vật thường hằng
Nay còn, mai mất, vô thường biết bao!"
Sau khi thuyết pháp ít lâu
Tin vua đau nặng chợt đâu báo về
Vội vàng Phật trở lại quê
Thăm vua lần cuối trọn bề cha con
Thấy cha buồn bã, héo hon
Phật bèn thuyết pháp ôn tồn kề bên
Vua nghe trút hết não phiền
Vui tươi niệm Phật, nhẹ êm qua đời.

Khi vua Tịnh Phạn mất rồi
Nhiều người phái nữ cũng đòi xuất gia
Thoạt tiên Da Du Đà La
Rồi bà kế mẫu Phật Đà trước kia
Thỉnh cầu làm Tỳ Kheo Ni,
Phật đòi phái nữ thực thi tám điều

"Tám điều giới luật" phải theo
Giữa nam và nữ Tỳ Kheo hai đoàn.
Thời gian sau Phật lên đường
Ngài đi thuyết pháp bốn phương giúp đời.
Kể từ khi thành đạo rồi
Ba mươi lăm tuổi khắp nơi du hành
Phật đi giáo hóa chúng sinh
Làng quê in gót, thị thành đặt chân
Nêu gương bằng chính bản thân
Rạng ngời Trí Tuệ, sáng ngần Từ Bi

Khi thì đơn độc sớm khuya,
Khi cùng đệ tử cận kề một bên
Quanh năm, suốt tháng triền miên
Đạo vàng gieo rắc khắp miền xa xôi.
Riêng mùa mưa, ba tháng trời
Phật cùng đệ tử nghỉ ngơi trong chùa
Ngài vào kiết hạ an cư
Ở yên giảng đạo suốt mùa mưa thôi,
Bà con Phật tử khắp nơi
Kéo về nghe Pháp đông vui đạo tràng
Cúng dường Phật, cúng dường Tăng
Đua nhau tắm gội ánh vàng kính yêu,
Giọng ngài oai lực sớm chiều
Như sư tử rống, hải triều âm vang.
CUỐI CÙNG

Một ngày Phật dạy A Nan:
"Ta nay tuổi đã vào hàng tám mươi
Ta làm xong mọi việc rồi
Giúp người trí tuệ, giúp đời từ bi

Lúc này ta sẵn sàng đi
Chờ giờ viên tịch, tiếc chi thân tàn!
Hãy nghe kỹ! Này A Nan!
Đạo ta viên mãn vô vàn tốt tươi
Đúng như lời ước nguyện thôi
Bốn hàng đệ tử đủ rồi còn chi
Tỳ Kheo với Tỳ Kheo Ni

Ưu bà tắc, ưu bà di thuận thành
Thay ta truyền bá đạo lành
‘Bánh Xe Pháp’ chuyển cho nhanh giúp đời.
Thân ta giờ yếu già rồi
Ta từng mượn nó trong thời gian qua
Làm xe chở Pháp đi xa
Nay xe mòn rã, chẳng qua vô thường!
Giờ ta muốn trở về thăm
Ca Tỳ La Vệ một lần cuối đây
Rồi ta viên tịch chốn này
Kinh thành nơi sống những ngày xa xưa!"
Nghe lời Phật nói bất ngờ
A Nan ngấn lệ khẽ thưa giọng buồn:
"Con xin kính bạch Thế Tôn
Xin ngài đừng bỏ chúng con giữa đường

Ngài đi đệ tử xót thương
Vắng ngài đệ tử biết phương nào về?"
Phật an ủi: "Khóc làm chi!
Chết là tất yếu, có gì lạ đâu
Ở đời sống chết liền nhau
Vô thường sự vật, chớ mau quên lời!
Khi ta từ giã cõi đời
Khắc ghi giáo pháp ở nơi tâm mình
Y lời ta dạy thực hành
Thay ta lời đó trở thành đạo sư
Đưa đường chỉ lối qua bờ
Ngát hương giác ngộ đợi chờ bấy lâu
Còn gì cần đến ta đâu
Thôi mau chuẩn bị cùng nhau lên đường!"
Phật cùng đệ tử thân thương
Đi về hướng Bắc, dặm trường bao la
Dừng chân ở Câu Thi Na
Một làng nhỏ bé không xa kinh thành.
Phật ngồi, đệ tử vây quanh
Cùng nhau nghỉ dưới cây xanh vườn làng
Phật quay qua nói A Nan:
"Đây nơi nhập diệt ta đang đợi chờ!"

CUỐI CÙNG

Chợt đâu có một ông già
Tên là Tu Bạt Đà La trong làng
Đến xin gặp Phật hỏi han
Phật đồng ý tiếp dù đang mệt người.
Ông già thắc mắc thốt lời
Ưu tư xuất phát từ nơi tu hành
Phật bèn giảng dạy chân tình
Nghe xong ông lão thấy mình an vui
Dù là ngày cuối cuộc đời
Phật luôn cứu độ cho người trầm luân
Ông già sung sướng vô ngần
Xin quy y Phật ân cần thiết tha
Đồng thời xin được xuất gia,
Phật bèn đặc cách nhận là vị Tăng
Đất trời rực rỡ ánh vàng
Mừng người đệ tử vẻ vang cuối cùng.

_____ 103

CUỐI CÙNG

Phật sau đó tiến ung dung
Vào vườn nằm võng dưới từng lá hoa
Giữa hai thân cây Sa La
Muôn hoa trắng xóa nở ra đón ngài,
Vây quanh đệ tử trong ngoài
Sụt sùi khóc lóc có vài người thôi
Còn thì tất cả im hơi
Giữ tâm thanh tịnh nhìn ngài lặng yên.
Phật bèn nói giọng êm đềm
Những lời dạy cuối cất lên nồng nàn:
"Các con hãy nhớ kỹ càng
Những lời ta dạy đã hằng bao năm
Chính dục vọng, chính lòng tham
Nguyên nhân mang lại vô vàn đau thương
Cuộc đời biến đổi vô thường
Chớ nên tham đắm vấn vương vật gì!

_____

Tu hành nỗ lực mau đi
Thân tâm thanh lọc sớm khuya nhiệt tình

Để mau giải thoát đời mình
Đạt chân hạnh phúc quang vinh trường tồn!"
Phật ngừng, rồi lại dạy luôn:
"Tự mình thắp đuốc tìm đường mà đi
Pháp ta truyền dạy xưa kia
Hãy dùng làm đuốc xa lìa bến mê
Bến bờ giác ngộ tìm về
Tự mình giải thoát! Chớ hề cậy trông!
Các con đừng có chờ mong
Đừng chờ giải thoát từ trong tay người!"
Dặn dò xong Phật khoan thai
Nghiêng về bên phải thân ngài nhẹ xoay
Đầu ngài đặt sát lên ngay
Trên bàn tay phải. Mắt đầy từ bi
Êm đềm khép lại đôi mi

An nhiên viên tịch, xa lìa trần gian.
Phật vừa nhập cõi Niết Bàn
Hoa Sa La rụng, muôn vàn cánh bay
Phủ lên thơm ngát vườn này
Tháng Tư âm lịch, hôm nay ngày Rằm
Trời cao vằng vặc bóng Hằng
Đêm nay soi tỏ ánh vàng gần xa.
Kim thân Đức Phật Thích Ca
Mọi người tẩm liệm thật là tôn nghiêm
Bẩy ngày sau được chuyển lên
Một ngôi chùa lớn để đem "trà tỳ"
Lễ hỏa thiêu Đấng Từ Bi
Theo như phong tục xưa kia xứ này.
Lửa châm nhưng chẳng cháy ngay
Chờ đệ tử lớn về đây lễ ngài,
Lễ vừa xong trước quan tài
Lửa kia bừng cháy tỏa dài linh thiêng
Một thời gian lửa lắng chìm
Sau khi đốt cháy hết kim thân ngài
Xương tro sót lại nơi này
Những viên xá lợi phơi bày quý thay!

(Đức Phật Thích Ca nhập Niết Bàn)
107

Quốc vương tám nước quanh đây
Nơi miền bắc Ấn của ngày xa xưa
Muốn mang xá lợi về thờ
Sẵn sàng gây chiến, ganh đua giành phần.
Cuối cùng có một hiền nhân
Thốt lời khuyên giải xử phân hợp tình:
"Hầu như suốt cả đời mình
Phật luôn dạy dỗ chúng sinh một điều
Chớ thù hận! Hãy thương yêu!
Nay ta gây hấn chẳng theo lời vàng
Phật vừa mới nhập Niết Bàn
Thế là phản bội phũ phàng lắm thay!
Hãy ngừng tranh chấp lại ngay
Hãy phân chia xá lợi này đều nhau
Thỉnh về xây tháp dài lâu
Tôn thờ xá lợi trước sau một lòng
Ghi ơn Phật đẹp vô cùng
Vị Thầy trí tuệ, tình thương dạt dào!"
Lời khuyên hợp lý biết bao
Quốc vương tám nước cùng nhau thuận lời.

108
Phật Thích Ca đã qua đời
Ở bên Ấn Độ từ thời xa xăm
Hơn hai ngàn sáu trăm năm
Nhưng lời Phật dạy vẫn nằm tim ta
Những lời giáo pháp gấm hoa
Dạt dào trí tuệ, chan hòa tình thương
Vượt thời gian, vượt biên cương
Ngàn đời tiếp nối, bốn phương lưu truyền.
Ai mà giữ vững lòng tin
Muốn theo ánh đạo, muốn tìm nguồn vui
Muốn trừ nỗi "Khổ" ở đời
Hãy mau thực hiện những lời Phật ban.
Hận thù, ích kỷ, tham lam
Chúng sinh tận diệt dễ dàng quản chi.
Nương theo giáo lý từ bi

Tới bờ giải thoát còn gì lo âu,
Sáng soi trí tuệ nhiệm mầu
Thân tâm an lạc khác đâu Phật Đà,

Theo đường Phật chỉ dạy ta
Chúng sinh thành Phật, thăng hoa kiếp người,
Nhập hàng Giác Ngộ tuyệt vời
Cũng mang an lạc cho đời quang vinh!
Cầu mong tất cả chúng sinh
Luôn luôn hạnh phúc, an bình gần xa!
*
Toàn lời đức Phật Thích Ca
Tóm trong bài kệ thật là đơn sơ:
"Chớ làm điều ác bao giờ
Làm điều lành tốt người chờ, người mong
Giữ tâm, giữ ý sạch trong
Là lời Phật dạy ghi lòng chớ quên!"

110

1) Đại Hội Phật Giáo Thế Giới họp tại Tokyo (Nhật Bản) năm 1952 đã thống nhất: - Đức Phật Thích Ca đản sinh năm 624 trước TL, nhập niết bàn năm 544 trước CN. - Phật lịch được tính từ năm Đức Phật nhập niết bàn: 544 trước CN. Đến năm 1960 Đại Hội Phật Giáo thế giới họp tại Phnom Penh (Kampuchia) thống nhất ngày đản sinh của Đức Phật là ngày trăng tròn, tháng Vesak là ngày Rằm tháng Tư âm lịch. 2) Theo Phật Giáo Bắc Tông: Thái tử Tất Đạt Đa đản sinh ngày mồng 8-4, xuất gia đêm mồng 8-2, thành đạo ngày 8-12, nhập niết bàn ngày 15-2 âm lịch. Thái tử xuất gia năm 19 tuổi, 5 năm tìm thầy học đạo, 6 năm khổ hạnh trong rừng già, 49 ngày tự tu thiền định, thành đạo năm 30 tuổi. Thuyết pháp độ đời trong 49 năm. 80 tuổi nhập niết bàn. 3) Theo Phật Giáo Nam Tông: lấy ngày Rằm tháng Tư để kỷ niệm ba đại lễ: Đản Sinh, Thành Đạo và Nhập Niết Bàn. Thái tử xuất gia năm 29 tuổi, thành đạo năm 35 tuổi. Thuyết pháp độ đời trong 45 năm.

111

1) The Story Of Buddha
Jonathan Landaw
2) Lược Truyện Đức Phật Thích Ca
Jonathan Landaw (dịch giả Thích Chân Tính)
3) Cuộc Đời Đức Phật
Jonathan Landaw (dịch giả Thích Trí Chơn)
4) Lịch Sử Đức Phật Thích Ca
Thích Minh Châu

5) Đức Phật Thích Ca Mâu Ni
Thích Thiện Hoa (Trích Phật Học Phổ Thông)
6) Lịch Sử Đức Phật Thích-Ca-Mâu-Ni
Gia Tuệ
7) Đức Phật Thích Ca Mâu Ni
Thích Đức Nhuận
8) Lược Sử Đức Phật
Thích Chơn Thiện (Trích Phật Học Khái Luận)
9) Thích Ca Mâu Ni Phật
Tinh Vân Đại Sư (dịch giả Dương Thu Ái)
10) The Life Of The Buddha
Narada Maha Thera
11) Cuộc Đời Đức Phật
A. Ferdinand Herold (dịch giả Tịnh Minh)
12) Lich Sử Đức Phật Tổ Cồ Đàm
Maha Thongkham Medhivongs
13) The Buddhist Catechism
Henry S. Olcott (dịch giả Thích Trí Chơn)
14) The Wisdom Of the Buddha
Jean Boisselier (dịch giả Carey Lovelace)
15) Ánh Đạo Vàng
Võ Đình Cường

_____ 112

Tâm Minh Ngô Tằng Giao

(Tập thơ chuyển ngữ Anh-Việt) (2001)(2015)

(Tuyển tập hoài niệm về Đà Lạt) (2010)(2016)

(Truyện thơ, tập 1) (2001)(2002)

(Truyện thơ, tập 2) (2002)

(Truyện thơ) (2002)(Australia 2005)(2013)(2016)

(Chuyển dịch thơ) (2003)(2012)(2014)

(Truyện thơ, tập 3) (2004)

(Chuyển ngữ “101 Zen Stories by Kakuan”)(2004)

(Tập truyện Thiền, chuyển thơ) (2004)

(Tập 1: Quỷ Trong Sa Mạc) (2004)

(Tập 2: Kế Hoạch Hoàng Tử) (2005)

(Dhammapada) (2006)(VN 2006)

(Tập 3: Khỉ Và Cá Sấu) (2006)

(Tập 4: Ẩn Sĩ Khổ Hạnh) (2007) _____ 113

(Chuyển thơ) (2007)(2014)

(Truyện thơ) (2008)(VN 2008)(2014)

(Tập thơ chuyển ngữ Anh-Việt) (2008)(2014)

(Truyện thơ) (2009)(2015)

(Biên soạn và chuyển ngữ) (2010)(VN 2010) 18) PHẬT PHÁP CHO TRẺ EM (Dharma for Children) (Biên soạn và chuyển ngữ Anh-Việt)

(Chuyển ngữ "Zen Fables For Today" của Richard McLean) (2011)(2013)

(Chuyển ngữ "Nirvana In A Nutshell" của Scott Shaw)

(Truyện thơ) (2012)

(Tạp ghi) (2014)(VN 2016)

Soạn giả không giữ bản quyền.
Hoan nghênh tái bản hoặc phổ biến dưới bất kỳ hình thức nào khác.
Liên lạc soạn giả:
giaongo@msn.com

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.